

บทที่ 1

บทนำ

แม้จะมีผู้กล่าวว่า โลกทั้งโลกคือเวทีละครและมนุษย์ทุกคนคือตัวละคร แต่บทบาทของมนุษย์ตามปกตินั้นเฉื่อยชาไม่น่าสนใจ ดังนั้นการนำเสนอชีวิตของมนุษย์ในโลกของละครจึงจำเป็นต้องใช้ศิลปะการละครเข้ามาช่วยกรองแต่เฉพาะเรื่องที่สำคัญ โดยใช้วิธีสมมติผู้แสดงเป็นตัวจริงในเรื่อง แสดงให้ผู้ดูเห็นและเข้าใจเหตุการณ์อันสืบเนื่องกันมาซึ่งยากจะได้ในเวลาสั้น ๆ

เรื่องราวในละครมีจุดเริ่มต้นมาจาก-อารมณ์สะเทือนใจ (Emotion) ของผู้เขียนบทละคร อารมณ์สะเทือนใจในที่นี้มิได้มีความหมายไปทางด้านลบเฉพาะความเศร้าโศกเสียใจ แต่หมายถึงความรู้สึกต่าง ๆ ที่เข้ามากระตุ้นอารมณ์ไมให้หนึ่งเฉย ทั้งรื่นเริงบันเทิงใจ ตลกไปกยา หวามไหว สะท้อนใจให้คิด ไปจนถึงโศกสลด สังเวช ตามปกติคนเราเมื่อมีอะไรกระทบใจให้เกิดความรู้สึกเป็นสุขหรือเป็นทุกข์ มักจะแสดงความรู้สึกนั้นออกมาเป็นกิริยาอาการต่าง ๆ สุดแต่อารมณ์จะนำไป ผู้เขียนบทละครเมื่อมีอารมณ์สะเทือนใจแล้วสามารถใช้ประโยชน์จากอารมณ์นั้นสร้างสรรค์เรื่องราวที่สามารถเร้าอารมณ์สะเทือนใจให้แก่ผู้ชมได้อีกต่อหนึ่ง

ละคร จึงเป็นรูปแบบการเล่าเรื่องที่มีเจตนามุ่งเร้าให้คนเกิดอารมณ์สะเทือนใจ โน้มนำให้ผู้ชมรู้สึกสุขหรือทุกข์ไปตามชะตากรรมของตัวละคร เห็นได้ว่าอารมณ์สะเทือนใจ คือตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดละครขึ้น ดังนั้นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของผู้เขียนบทละคร จึงอยู่ที่ความสามารถในการนำอารมณ์สะเทือนใจมาพิสูจนให้เห็นปรากฏแก่ผู้อื่นได้

ความสามารถในการนึกเห็นสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นอารมณ์สะเทือนใจเกิดขึ้นแก่ตน อันางความรู้สึกที่สามารถเห็นได้เช่นนี้เป็นอำนาจอิสระจากการศึกษา ด้วยเหตุนี้เอง การศึกษาจึงไม่สามารถสอนให้บุคคลเป็นกวีหรือเป็นศิลปินขึ้นได้ อย่างเดียวกับการอ่านหนังสือ ไม่ใช่จะสามารถสอนคนให้รู้จักทำโต๊ะหรือเก้าอี้เป็น เช่นเดียวกัน การเขียนบทละครก็เป็นความรู้ที่ต้องเพาะต้องอบรมกันเป็นส่วนหนึ่งนอกเหนือจากการศึกษา

โดยปรกติ เมื่อมีการกล่าวกันถึงว่านักประพันธ์คนใดคนหนึ่งกำลังศึกษาอยู่ ก็มักจะหมายถึงว่า นักประพันธ์คนนั้นกำลังอยู่ในขั้นฝึกหัดแต่งเรื่อง ข้อนี้ไม่เป็นที่สงสัย มันเป็นข้อยากอันหนึ่งที่จะเรียนเขียนหนังสือ แต่ถึงเช่นนั้นนักประพันธ์บางคนก็อาจจะแต่งหนังสือได้ดีโดยมิได้ผ่านการฝึกหัดก่อนที่จะกลายมาเป็นนักเขียนได้เหมือนกัน การเป็นนักประพันธ์นั้นมิใช่ว่าจะต้องเป็นขึ้นมาโดยการฝึกอยู่กับโต๊ะเขียนหนังสืออย่างเดียว หากนักประพันธ์จะเป็นนักประพันธ์ขึ้นมาได้จาก *เบ้าหลอมของชีวิต* เพราะเหตุใด? ก็เพราะว่าความสำนึกอันสะเทือนใจ

นานาประการนั้นโดยตัวของมันเองก็ย่อมจะต้องเกิดขึ้นมาก่อนที่จะมีการเขียนบรรยายว่าด้วยความสำคัญอันสะท้อนใจเหล่านั้นอยู่แล้วเป็นธรรมดา¹

ด้วยเหตุนี้เอง งานเขียนของนักประพันธ์แต่ละท่านจึงมีความแตกต่างกันอย่างเป็นเอกลักษณ์ เพราะต่างคนก็ต่างมีเป้าหมายของชีวิตแตกต่างกัน ทั้งสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนทั้งแนวทางในการดำเนินชีวิต ในการศึกษางานเขียนเพื่อให้เข้าใจถึงเทคนิควิธีการเขียนของนักประพันธ์นั้น จึงจำเป็นต้องอยู่เองที่จะต้องศึกษาถวิลไปถึงเป้าหมายชีวิตของนักประพันธ์ผู้นั้น

จากเป้าหมายของชีวิตมาสู่ความรู้ในการเขียนบทละคร อันจะได้มาและแตกฉานด้วยวิธีเดียวเท่านั้น คือการฝึกฝนตนเอง การศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยก็เพียงแต่เป็นการเตรียมไว้เพื่อการฝึกฝนนี้เท่านั้น การศึกษาเป็นหนทางหนึ่งที่น่าทึ่งไปสู่การเป็นนักเขียนที่ดีแต่นั้นมิใช่ทั้งหมด คุณสมบัติของนักเขียนที่ดีต้องมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเรียนรู้โลกจากสภาพแวดล้อมรอบตัว และรู้จักสังเกตเรื่องราวความสัมพันธ์ของมนุษย์ รู้จักคิด จินตนาการ และกลั่นกรอง สุดท้ายต้องรู้จักวิธีการในการแสดงออกด้วย

นักเขียนบทละคร เป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนต่อพัฒนาการของละครสำหรับสื่อมวลชน เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาเขียนขึ้นมาล้วนเป็นสิ่งที่ถูกนำเสนอสู่มวลชน เรื่องราวเหล่านั้นต้องสามารถทำให้คนจำนวนมากสนใจและต้องสามารถสร้างอารมณ์สะท้อนใจให้เกิดกับผู้คนจนน่าติดตาม จะเห็นได้ว่างานเขียนบทละครไม่ใช่เรื่องง่ายนัก ค่าตอบแทนสำหรับนักเขียนบทละครจึงค่อนข้างมากและดูจะมากขึ้นเรื่อย ๆ อัตราค่าเขียนบทละครโทรทัศน์จากเดิมในช่วง 20 ปีแรกละคร 30 นาที มีค่าตอบแทนอยู่ที่ 400-500 บาท หากเขียนทั้งเรื่องและบทจะได้ 800 บาท² เมื่อเข้าสู่สววรรษที่สามค่าตอบแทนปรับขึ้นมาที่ 1,000-1,500 บาท และ 2,000-3,000 บาท สำหรับละคร 60 นาที³ เมื่อละครโทรทัศน์ก้าวเข้าสู่สววรรษที่สี่ การเขียนบทละครความยาว 60 นาที ปรับมาอยู่ที่ 5,000 - 14,000 บาท ดังนั้นหากเขียนละครเรื่องยาว หลายตอนจบนักเขียนที่มีชื่อเสียงจะมีรายได้หลักแสนขึ้นไปสำหรับละครหนึ่งเรื่อง⁴

¹ อธิชา เอห์เร็นเบิร์ก, "นักประพันธ์เป็นนักประพันธ์ขึ้นมาได้ก็แต่จากเป้าหมายของชีวิตเท่านั้น", *ชีวิตจริงของนักประพันธ์*, แปลโดย จุฬานุกรณศิลป์ สโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2518), หน้า 16-17.

² เพาวิภา ภมรสถิตย์, "ความสัมพันธ์ระหว่างละครโทรทัศน์ไทยกับสังคมไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทภาควิชาภาษาไทยและมนุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 32.

³ ปณิตดา อนสถิตย์, *ละครโทรทัศน์ไทย*, กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531, หน้า 21.

⁴ สัมภาษณ์ สมสุข กัลย์จาฤก, 26 กรกฎาคม 2542.

เหตุนี้จึงทำให้หลายคนหันมาสนใจในอาชีพการเขียนบทละครมากขึ้น แต่หนทางการเข้าสู่อาชีพนั้นมิได้ทอดยาวจากการศึกษาไม่ว่าจะในระบบหรือนอกระบบที่มีการจัดชั้นกันเป็นครั้งคราว หากแต่งานเขียนบทละครนั้นก็มิต่างจากการเขียนนวนิยาย ตรงที่ผู้เขียนแต่ละท่านต้องอาศัยการสั่งสมประสบการณ์จากการอ่านมาตลอดชีวิต แทบทั้งหมดศึกษาวิธีการเขียนด้วยตนเอง นั่นคงเป็นเพราะสาเหตุที่ว่า การเขียนบทละครเพื่อสื่อมวลชนนั้น ผู้เขียนต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์อย่างละครึ่ง ศาสตร์ เป็นสิ่งที่สอนกันได้ แต่ ศิลป์ ต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังที่ เบน เบอร์ดี กล่าวไว้ว่า “ท่านสามารถสอนผู้อื่นถึงลำดับขั้นตอนในการเขียนบทโทรทัศน์ได้ แต่ท่านไม่สามารถสอนเขาได้ถึงวิธีการในการเขียน”

จากการศึกษาของ อุดมพร ชื่นไพบูลย์ ในเรื่อง “ความพึงพอใจในอาชีพของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์” พบว่า ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์แต่ละท่านได้สั่งสมวิถุคติจากการอ่านมากมาก่อนหน้าแล้ว ภายหลังเมื่อได้รับคำแนะนำหรือได้รู้ถึงแนวทางวิธีการเขียนแล้ว ก็สามารถเข้าสู่อาชีพนักเขียนบทละครได้ งานเขียนบทละครจึงมิใช่งานที่ใครคิดอยากจะทำก็สามารถลุกมาเขียนได้โดยขาดประสบการณ์ จากการสัมภาษณ์ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์มีอาชีพส่วนใหญ่กล่าวว่ากระบวนการความรู้ในการเขียนบทละครโทรทัศน์นั้นโดยมากเกิดจากประสบการณ์ในการทำงานและการรับถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้ทำงานเขียนบทมาก่อน รวมทั้งการให้ความรู้จากผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตละครโทรทัศน์ไปจนถึงการศึกษามหาวิทยาลัยที่ใช้งานจริงด้วย⁵

การเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชนจึงไม่ใช่ของง่ายสำหรับผู้เริ่มต้น เพราะนอกจากจะต้องมีความเข้าใจในทฤษฎีการละครแล้ว ยังต้องเข้าใจในธรรมชาติและแบบแผนวิธีการเล่าเรื่องที่เป็นศิลปะเฉพาะตัวของสื่อแต่ละชนิดด้วย

หลังจากที่ละครเคลื่อนย้ายจากเวทีเข้าสู่จอภาพยนตร์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ธรรมชาติของสื่อทั้งสามกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เนื้อหาและแบบแผนวิธีการเล่าเรื่องของละครเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและแตกต่างกันออกไป

ภาพยนตร์ คือสื่อมวลชนที่เกิดขึ้นก่อน นางสาวสุวรรณ นับเป็นภาพยนตร์บันเทิงเรื่องแรกของไทย ถูกสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2465 นับจากนั้น แบบแผนวิธีการเล่าเรื่องของละครเพื่อนำเสนอทางสื่อภาพยนตร์ก็ถูกพัฒนาขึ้นจนมีรูปแบบเฉพาะตัว เรียกว่า “ภาษาภาพยนตร์” โดยให้ความสำคัญกับ ภาษาภาพ มากกว่า ภาษาพูด ใช้กล้องภาพยนตร์บันทึกภาพเป็นช่วง ๆ (shot) แล้วนำมาตัดต่อประกอบกันเป็นเรื่องราว จำกัดเวลาการเล่าเรื่องไว้ที่ 1 ชั่วโมงครึ่งถึง 2 ชั่วโมง ผู้ชมสามารถรับรู้เรื่องราวได้ด้วยภาพและเสียงผ่านจอสีเหลี่ยมผืนผ้า

⁵ อุดมพร ชื่นไพบูลย์, “ความพึงพอใจในอาชีพของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 44.

หลังจากนั้นละครถูกนำมาแสดงทางวิทยุกระจายเสียง อันเป็นสื่อมวลชนที่มีแต่เสียง ไม่มีภาพ เรื่องราวของละครจึงถูกบอกเล่าผ่านเสียงสนทนา การบรรยาย เสียงประกอบ และเสียงเพลง แบบแผนวิธีการเล่าเรื่องอยู่ในรูปของถ้อยคำและลีลาของเสียงต่างๆ ที่ก่อให้เกิดภาพขึ้นในความนึกคิดของผู้ฟัง แล้วส่งผลให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของสารนั้นๆ อีกทีหนึ่ง

ต่อมาได้นำละครมาจัดแสดงทางโทรทัศน์ ในช่วงแรกละครโทรทัศน์ยังไม่มีกำกับการบันทึกเทป ต้องจัดแสดงกันสดๆ เหมือนกับการถ่ายทอดการแสดงละครเวทีผ่านทางกล้องโทรทัศน์ แล้วแพร่ภาพไปสู่ผู้ชม จนกระทั่งมีการนำเทปโทรทัศน์มาใช้จัดรายการ ละครโทรทัศน์ก็ค่อยๆ พัฒนามาเป็นละครที่มีแบบแผนวิธีการเล่าเรื่องที่เหมาะสมสำหรับสื่อโทรทัศน์โดยเฉพาะ

จะเห็นได้ว่าการเล่าเรื่องในรูปแบบของละครที่นำเสนอทางสื่อมวลชนนั้น มีพัฒนาการมาตามลำดับเวลา ผู้เขียนบทละครและผู้สร้างพยายามที่จะปรับเปลี่ยนแบบแผนวิธีการเล่าเรื่องเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะทางธรรมชาติของสื่อ บนเส้นทางของการพัฒนาการนั้น ความเข้าใจและเทคนิคเฉพาะตัวของนักเขียนแต่ละคนเป็นปัจจัยสำคัญตัวหนึ่งซึ่งส่งผลต่อความก้าวหน้าในแบบแผนวิธีการเล่าเรื่องของละครที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนด้วยเช่นกัน

แม้ศาสตร์แห่งการละครได้รับความสนใจและได้รับการยกย่องเป็นงานศิลปะที่สำคัญยิ่งแขนงหนึ่งมานานแล้ว แต่ละครที่นำเสนอทางสื่อมวลชน ทั้งภาพยนตร์ ละครวิทยุ และละครโทรทัศน์เป็นศาสตร์ที่นักวิชาการไม่ใคร่สนใจศึกษา ด้วยเห็นว่าเป็นพาณิชย์ศิลป์ เป็นงานศิลปะที่มีผลประโยชน์ทางการค้าจึงไม่นับเป็นศิลปะบริสุทธิ์ แต่ปัจจุบันละครโทรทัศน์กลายเป็นความบันเทิงกระแสหลักในสังคมมีผลต่อพฤติกรรมความคิดและทัศนคติของคนหมู่มาก ดังนั้นจึงมีอาจจะเลยที่จะให้ความสนใจศึกษาในศาสตร์และศิลป์ของละครสำหรับสื่อมวลชน

เหตุที่ละครซึ่งนำเสนอทางสื่อมวลชนไม่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการมากนัก คงเป็นเพราะแทบทุกครั้งเมื่อกล่าวถึงภาพยนตร์ไทยนักวิจารณ์ก็มักจะพูดถึงความอ่อนด้อยของบทภาพยนตร์ ว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ภาพยนตร์ไทยไม่เติบโตเท่าที่ควร ส่วน บทละครวิทยุ ก็กล่าวกันว่าด้อยคุณค่ายิ่งนักในทางวรรณกรรม ด้วยมีแต่เรื่องราวผิวๆ เมียๆ ชิงรักหักสวาท ดำทอด้วยภาษาตลาด ทางด้านละครโทรทัศน์นั้นก็ไม่มีทั้งทางละครวิทยุสักเท่าไร ถูกขนานนามว่า “ละครน้ำเน่า” ด้วยวนเวียนอยู่กับโครงเรื่องดอกฟ้ากับหมาวัด แม้วลู่ลูกสะใภ้ เรื่องราวความรักของหนุ่มเจ้าอารมณ์กับสาวซึ่งอ่อน แต่ถึงอย่างไรในวันนี้เรื่องราวของละครน้ำเน่ายังคงดำเนินอยู่และส่วนใหญ่ยังคงได้รับความนิยมไม่น้อยลงไปกว่าเดิม นั่นเพราะผู้เขียนบทละครและผู้กำกับมีกระบวนการผลิตและเทคนิคการสร้างสรรค์บทละครที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เนื้อเรื่องเหล่านั้นเป็นที่ยอมรับของผู้ชมได้อีกครั้ง

ดังนั้นหากกล่าวว่าเป็นเนื้อหาของละครเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อละครจะเป็นความจริง แต่วิธีการในการนำเสนอมีความสำคัญมากกว่า ด้วยมีคำกล่าวที่ว่า "อาจจะมีหนังที่สร้างออกมาจากบทดี ๆ แต่น้อยนักที่จะสร้างหนังดี ๆ ให้ออกมาจากบทเหล่านั้นได้" เทคนิคและแบบแผนในการเขียนบทละครเพื่อนำเสนอทางสื่อมวลชนจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และสมควรแก่การศึกษาอย่างยิ่ง แต่กลับพบว่าการศึกษาและวิจารณ์ในเชิงวิชาการเกี่ยวกับบทละครที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนนั้นส่วนใหญ่มุ่งความสนใจไปที่เนื้อหาในประเด็นทางจริยธรรมหรือค่านิยมที่ปรากฏในสื่อ หรือไม่ก็มุ่งหาความเป็นจริงทางสังคมในสื่อมากกว่าความสนใจในแบบแผนวิธีการนำเสนอละครให้เข้ากับธรรมชาติของตัวสื่อ ยุคสมัย ความนิยมของประชาชน

งานวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์วิธีการเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชน : บทเรียนจากงานของสมสุข กัลย์จาฤก" จึงเกิดขึ้นเพื่อทำการรวบรวมความรู้ทางการเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชน เนื่องจากละครถือเป็นงานศิลปะประเภทพาณิชยศิลป์ที่สร้างขึ้นเพื่อขาย ผู้เขียนต้องพยายามสร้างสรรค์เรื่องราวให้เป็นที่พอใจแก่ผู้ซื้อหรือผู้จ้างทำ พร้อมทั้งต้องสามารถตอบสนองผู้รับสารได้ในระดับกว้าง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์นั้นผู้เขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชนต้องมีเทคนิควิธีการในการเขียนบทละครที่สามารถสร้างความสมดุลระหว่างคุณค่าทางศิลปะและผลกำไรทางธุรกิจควบคู่กัน

งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาวิธีการสร้างสรรค์บทละครสำหรับสื่อมวลชนได้แก่ วิทยุ และโทรทัศน์ โดยผู้วิจัยได้เลือกคุณสมสุข กัลย์จาฤก ให้เป็นตัวแทนของนักเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชน ด้วยท่านเป็นนักเขียนบทละครของบริษัทกันตนา วิดีโอ โปรดักชั่น จำกัด ผู้ซึ่งสร้างสรรค์บทละครขึ้นใหม่เกือบ 150 เรื่องเพื่อจัดแสดงเป็นละครวิทยุ หลังจากนั้นได้นำบทละครวิทยุเหล่านั้นมาดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์ และดัดแปลงเป็นบทภาพยนตร์อีกหลายเรื่อง นับได้ว่าท่านเป็นนักเขียนบทละครที่สามารถสร้างสรรค์งานบทละครได้ในปริมาณมากเมื่อเทียบกับนักเขียนบทละครท่านอื่น ๆ

และด้วยเหตุที่ว่าวิธีการหรือสไตล์เฉพาะตัวของศิลปินเกิดขึ้นมาบ้างลอมของชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจในธรรมชาติ ภูมิหลัง ความรู้และประสบการณ์ที่ทำให้คุณสมสุข กัลย์จาฤก ได้ก้าวสู่ความเป็นมืออาชีพทางการเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การศึกษาด้วยวิธีศึกษาบันทึกประวัติชีวิตบุคคล เป็นเครื่องมือในการหาคำตอบดังกล่าว พร้อมกันนั้นจะทำการวิเคราะห์บทละครที่เขียนและควบคุมโดยคุณสมสุข กัลย์จาฤก เพื่อรวบรวมความรู้เกี่ยวกับวิธีการเขียนบทละครไว้เป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจการเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชน

เหตุที่ผู้วิจัยเลือก คุณสมสุข กัลย์จาฤก ให้เป็นตัวแทนในการศึกษาครั้งนี้เนื่องมาจาก เหตุผลสามประการด้วยกัน คือ ประการแรก คุณสมสุข กัลย์จาฤก เป็นนักเขียนที่ประสบความสำเร็จอย่างมากแม้จะไม่ได้ผ่านการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไม่มีประสบการณ์ในการเขียนผ่านสื่อใด ๆ มาก่อน แต่ด้วยอุปนิสัยรักการอ่าน ความช่างสังเกตและความสามารถในการแปลงอารมณ์อ่อนไหว และจินตนาการให้ออกมาในรูปของตัวหนังสือที่ร้อยเรียงเป็นเรื่องราว ในรูปแบบของละครได้อย่างดี บทละครหลายเรื่องถูกนำมาสร้างใหม่อีกหลายครั้ง รวมทั้งได้รับรางวัลยอดเยี่ยมด้านศิลปะ ณ ประเทศญี่ปุ่น ในฐานะผู้ร่วมประพันธ์ละครวิทยุเรื่อง “แม่ น้ำ” และได้รับรางวัลดาวเทียมทองคำ ประเภทบทโทรทัศน์ยอดเยี่ยมจากเรื่อง “ผู้หญิงคนหนึ่ง” รางวัลเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันว่า สมสุข กัลย์จาฤก สามารถเขียนบทละครได้ทั้งบทละครที่ให้ผลดีต่อธุรกิจ และบทละครที่มีคุณค่าทางศิลปะรวมถึงมีคุณค่าต่อสังคมได้

ประการที่สอง คุณสมสุข กัลย์จาฤก เป็นหนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้งบริษัทกันตนา วิดีโอ โปรดักชั่น จำกัด ทำหน้าที่เป็นผู้เขียนบทละครวิทยุให้กับคณะกันตนา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 ได้สร้างละครวิทยุในแนวละครชีวิตประจำวัน และแนวภูติผี ลึกลับ สยองขวัญ และเรื่องแนวอาชญากรรม ทำให้ละครวิทยุคณะกันตนาได้รับความนิยมอย่างมาก จนมีโอกาสได้ก้าวเข้าสู่วงการโทรทัศน์ จากนั้นก็เขียนบทละครโทรทัศน์และรับผิดชอบบทโทรทัศน์ทั้งหมดของกันตนา ทั้งในการคัดเลือกเรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมบทละครโทรทัศน์ รวมถึงการให้คำแนะนำฝึกสอนผู้เขียนบทโทรทัศน์ กล่าวได้ว่าความสำเร็จของกันตนาในวันนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากขาดฟันเฟืองสำคัญอย่าง สมสุข กัลย์จาฤก

ประการที่สาม นอกจาก คุณสมสุข กัลย์จาฤก จะเป็นผู้ที่มีความรู้ในการเขียนบทละคร เพื่อนำเสนอผ่านสื่อมวลชนแล้ว ยังมีประสบการณ์การทำงานทางด้านงานเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชนมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 40 ปี จึงเชื่อว่าเมื่อทำการศึกษาเทคนิควิธีการทำงานของ คุณสมสุข กัลย์จาฤก แล้วจะช่วยให้สามารถรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านงานเขียนบทละครได้อย่างรอบด้าน

ปัญหานำวิจัย

1. ในการทำงานเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชนของ คุณสมสุข กัลย์จาฤก มีปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกใดบ้าง ที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานบทละคร
2. คุณสมสุข กัลย์จาฤก มีวิธีการเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชนอย่างไร
3. นักเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชนควรมีคุณสมบัติอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาชีวิตและแนวคิดของ สมสุข กัลย์จาฤก เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการประพันธ์บทละครสำหรับสื่อมวลชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. วิเคราะห์วิธีการเขียนบทละครโดยศึกษาจากงานของ สมสุข กัลย์จาฤก ประกอบด้วย การมองหาแนวความคิด การคัดเลือกเรื่อง การสร้างสรรค์องค์ประกอบของละคร และการเล่าเรื่องให้เหมาะสมกับสื่อแต่ละชนิด
3. วิเคราะห์สมสุข กัลย์จาฤก เพื่อรวบรวมคุณสมบัติที่ดีของนักเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชน

ขอบเขตการวิจัย

ส่วนที่หนึ่ง เป็นการศึกษาชีวิตของ คุณสมสุข กัลย์จาฤก ผู้วิจัยเลือกใช้การศึกษานันทิกประวัติชีวิตบุคคลในรูปแบบของชีวประวัติ โดยศึกษาจากเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร ร่วมกับเอกสารแบบบอกเล่า จากการสัมภาษณ์ คุณสมสุข กัลย์จาฤก มุ่งเน้นความสนใจไปที่ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการทำงานประพันธ์บทละครสำหรับสื่อมวลชน (นับแต่ พ.ศ. 2470 - 2542)

ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาถึงวิธีการสร้างสรรค์บทละครสำหรับสื่อมวลชน ตั้งแต่การมองหาแนวความคิดจากแหล่งต่าง ๆ การคัดเลือกเรื่องที่จะนำมาสร้างเป็นบทละคร การสร้างสรรค์องค์ประกอบของละคร และการเล่าเรื่องให้เหมาะสมกับธรรมชาติของสื่อ ศึกษาเฉพาะการเขียนบทละครวิทยุและการเขียนบทละครโทรทัศน์ โดยใช้ผลงานการเขียนบทละครวิทยุของคุณสมสุข กัลย์จาฤก และบทละครโทรทัศน์ของกันตนา

ข้อสันนิษฐานการวิจัย

1. งานเขียนบทละครของคุณสมสุข กัลย์จาฤก มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ของการทำงาน เนื่องจากทำงานในบริษัทของตนเองซึ่งบริหารด้วยระบบครอบครัว ในฐานะผู้นำและผู้ร่วมก่อตั้งบริษัทกันตนา ทำให้กรอบความคิดในการเขียนบทละครของท่านค่อนข้างมีอิสระเมื่อเทียบกับผู้เขียนบทคนอื่น ๆ ดังนั้นบทละครที่ คุณสมสุข กัลย์จาฤก เขียนขึ้นจึงเป็นผลงานที่เกิดจากบุคลิกลักษณะนิสัย ความคิด ความเชื่อ อุดมคติ อุดมการณ์ ของตนเองเป็นส่วนใหญ่

2. เทคนิควิธีการเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชนของคุณสมสุข กัลย์จาฤก นั้น เกิดขึ้นจากความสามารถเฉพาะตัว ผลงานบทละครส่วนใหญ่ สร้างสรรค์ขึ้นโดยใช้วิจารณ์ญาณของตนเองเป็นเกณฑ์หลัก และได้ปรับปรุงเนื้อหา รวมทั้งวิธีการในการนำเสนอให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของทางราชการ ความนิยมของผู้ชม และศักยภาพของสื่อแต่ละประเภท

3. นักเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชนนั้นต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับนักเขียนในงานเขียนประเภทอื่นๆ หากต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตละครสำหรับสื่อมวลชน จึงมักเป็นผู้ที่คลุกคลีใกล้ชิดกับการทำงานผลิตละครวิทยุ ละครโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

**วิธีการเขียนบทละครสำหรับ
สื่อมวลชน
หมายถึง**

**ลำดับขั้นตอนในการสร้างสรรค์บทละคร
วิทยุและบทละครโทรทัศน์ ได้แก่**

- การมองหาแนวความคิดจากแหล่งที่มาของเรื่อง
- หลักในการคัดเลือกเรื่องเพื่อนำมาสร้างเป็นบทละครสำหรับสื่อมวลชน
- การสร้างสรรค์องค์ประกอบของละคร
- วิธีการเล่าเรื่องให้เหมาะสมกับธรรมชาติของสื่อมวลชน

บทละครสำหรับสื่อมวลชน

หมายถึง

บทละครวิทยุ และ บทละครโทรทัศน์

บทละครวิทยุ

หมายถึง

**บทละครที่เขียนขึ้นเพื่อจัดแสดงทางวิทยุ
เขียนขึ้นเพื่อการฟังอย่างเดียว ผู้เขียนต้องระบุดัง
ลำดับในการสนทนา การบรรยาย เสียงประกอบและ
เสียงเพลง ให้เกิดเป็นเรื่องราวในรูปแบบของละคร**

บทละครโทรทัศน์

หมายถึง

บทละครที่เขียนขึ้นเพื่อจัดแสดงทางโทรทัศน์ ประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ ของละคร นับตั้งแต่ ลักษณะของฉาก เครื่องประกอบฉาก บทบาทการแสดงออก ลักษณะภาพ ชื่อผู้แสดงหรือผู้พูด คำพูด น้ำเสียงของการพูด ดนตรี เสียงประกอบ

การมองหาแนวความคิดจาก

แหล่งที่มาของเรื่อง

หมายถึง

การมองหาแนวความคิดหรือไอเดียจาก สิ่งต่างๆ รอบตัว ได้แก่ ประสบการณ์ของตัวเอง ประสบการณ์ของผู้อื่น หนังสือพิมพ์ บทเพลง ภาพยนตร์ โทรทัศน์ จินตนาการ นวนิยาย ประวัติศาสตร์ เรื่องที่ดัดแปลงมาจากบทเดิม

หลักในการคัดเลือกเรื่องเพื่อนำ

มาสร้างเป็นบทละครสำหรับ

สื่อมวลชน

หมายถึง

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกเรื่องหรือ แนวความคิด ก่อนนำมาสร้างให้เป็นบทละครวิทยุ หรือบทละครโทรทัศน์ ซึ่งผู้เขียนต้องพิจารณาถึง ขอบเขตที่ถูกกำหนดโดยกฎเกณฑ์ระเบียบของ รัฐบาล จรรยาบรรณ หลักการทางธุรกิจเงินทุน สมรรถภาพของเครื่องมือและบุคลากรรวมทั้งเนื้อหา และช่วงเวลาในการนำเสนอ

การสร้างสรรคองค์ประกอบของ

ละคร

หมายถึง

วิธีทางเฉพาะตัวของผู้เขียนบทละครที่จะบรรลุดูดี หมายใดจุดหมายหนึ่ง โดยใช้การเลือกสรรและ เรียบเรียงเนื้อหาของละครขึ้นจากองค์ประกอบหลัก 6 ส่วนของบทละคร ได้แก่ ชื่อเรื่อง แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา และฉาก เพื่อให้ เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

**วิธีการเล่าเรื่องให้เหมาะสมกับ
ธรรมชาติของสื่อมวลชน
หมายถึง**

โครงสร้างของละครที่เขียนขึ้นเพื่อสื่อมวลชนแต่ละประเภท ซึ่งมีการลองผิดลองถูกและพัฒนาเรื่อยมาจนเกิดเป็นแบบแผนที่มีลักษณะเฉพาะตัว เนื่องจากสื่อแต่ละประเภทมีธรรมชาติและศักยภาพแตกต่างกันทำให้เกิดข้อจำกัดต่างกัน เช่น ในเรื่องของกรอบภาพ ระยะเวลา การแสดง การให้ความสำคัญกับภาษาภาพ ภาษาเสียง

ดังนั้นแม้จะเป็นละครเรื่องเดียวกัน แต่เมื่อนำเสนอผ่านสื่อต่างชนิดกัน ก็ทำให้แบบแผนวิธีการในการเล่าเรื่องนั้นต่างกันไปด้วย

**เทคนิคในการเล่าเรื่องด้วยเสียง
หมายถึง**

ละครวิทยุที่ใช้บทสนทนา บทบรรยาย เสียงเพลง และเสียงประกอบ ในการสร้างจินตนาการ เพื่อให้ผู้ฟังสามารถสร้างภาพของสถานที่ ช่วงเวลา ตัวละคร ทำทางของตัวละคร และรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในละครด้วยเสียงต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้น ประกอบกับบทละคร

**เทคนิคในการเล่าเรื่องด้วยภาพ
หมายถึง**

การใช้ภาพและเสียงประกอบกันในการเล่าเรื่องของละครโทรทัศน์ ซึ่งผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการสร้างภาพ อันประกอบไปด้วย การเสนอภาพของกล้อง ความสัมพันธ์ระหว่างกล้องกับสิ่งที่จะถ่าย ระดับของกล้อง การจัดแสง และการจัดองค์ประกอบภาพ

**ปัจจัยภายใน
หมายถึง**

เหตุอันเกิดจากวัฒนธรรม บุคลิกหรืออุปนิสัย และกลุ่มผู้ใกล้ชิด ที่มีผลต่อการอบรมขัดเกลาบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคล อันส่งผลต่อบทบาท วิธีคิด และวิธีการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคล

ปัจจัยภายนอก**หมายถึง**

เหตุอันเกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อกระบวนการตอบโต้ และการประเมินทางเลือกของปัจเจกบุคคลเพื่อให้สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมหรือสถาบันได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เกิดแนวทางในการสร้างสรรค์บทละครให้เหมาะสมกับศักยภาพของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ
2. เพื่อให้เกิดแบบอย่างในการประกอบอาชีพนักเขียนบทละครสำหรับสื่อมวลชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย